

NEGEN JAAR CENTRALE JONGVEEOPFOK

Ing. M. H. Douna (LEI)

Vanaf de start van de Waiboerhoeve in Lelystad is het jongvee centraal opgefokt op een speciaal daarvoor ingerichte afdeling. De opfok wordt nu weer op de melkveebedrijven van de Waiboerhoeve zelf ter hand genomen. Reeds in 1979 is met het in gebruik nemen van de open frontstal voor jongvee van afdeling 2 de afbouw van de centrale opfok begonnen. Sinds 1982 blijft ook het jongvee van de afdelingen 3 en 5 (energiezuinig bedrijf) op het eigen bedrijf. Bij de afsluiting van het onderzoek naar de centrale opfok past een verslag van de ervaringen.

Achtereenvolgens worden het bedrijfsplan en de bedrijfsvoering en de kostenopbouw behandeld. Om het inzicht te vergroten zijn de cijfers vergeleken met gemiddelde cijfers van de LEI studiebedrijven met centrale kalveropfok over de jaren 1977/'78 tot en met 1980/'81.

Bedrijfsplan en bedrijfsvoering

Oppervlakte en veebezetting

De oppervlakte grasland schommelde in de loop der jaren vrij sterk. In 1973/'74 beschikte het bedrijf over 30 ha, in 1981/'82 was dit uitgebreid tot 37,8 ha. In 1978/'79 was de oppervlakte met 25,2 ha het kleinst. In de jaren 1979/'80 en 1981/'82 werden ook voedergewassen verbouwd.

Centrale jongveestaf: buitenstaal voor pinken (donateursdag 1981).
Stable for central rearing of young stock: open housing for yearling heifers.

Het aantal gve per bedrijf was van 1973/'74 tot en met 1975/'76 gemiddeld ca. 106 en vrijwel gelijk aan de aantallen in 1980/'81 en 1981/'82 toen de afbouw van het bedrijf in gang was gezet. Van 1976/'77 tot en met 1979/'80 varieerde het aantal gve per bedrijf van 120 in 1976/'77 tot 130 in 1978/'79. De veebezetting per ha lag na de eerste drie jaren steeds boven 4 gve per ha, in 1978/'79 was de veebezetting zelfs 5,20 gve per ha (tabel 1). In mei 1978 is overgegaan van beweiding op zomerstalvoeding.

Tabel 1 Oppervlakte (ha) en gemiddelde aantallen dieren

	1973/ '74	1974/ '75	1975/ '76	1976/ '77	1977/ '78	1978/ '79	1979/ '80	1980/ '81	1981/ '82
Grasland (ha)/grassland	30,00	36,60	29,80	28,80	30,20	25,20	25,80	25,80	25,80
Gve/LSU	109	105	105	120	126	130	126	106	105
Kalveren/calves	114	126	127	123	136	168	137	141	131
Pin ken en vaarzen/heifers	138	134	133	174	176	160	170	128	132

Table 1 Area (ha) and average number of young stock on central rearing unit

Veebezetting, maaipercentage en stikstofbemesting

Het maaipercentage voor wintervoer was bij de toch vrij hoge veebezettingen per ha grasland alleen in de jaren 1976/'77 en 1979/'80 lager dan 100. In deze jaren was het lage maaipercentage een gevolg van de weersomstandigheden. De percentages lijken vanaf 1978/'79 in het algemeen hoger te zijn dan in de voorgaande jaren, terwijl het aantal gve per ha grasland in dezelfde periode is gestegen. Ook de stikstofgift is vanaf dat jaar gemiddeld hoger (tabel 2). De verklaring kan wellicht worden gezocht in de omschakeling van een bedrijfsopzet met weidegang naar een opzet met zomerstalvoeding waarbij in de zomer eventueel snijmais wordt bijgevoerd. In de periode met weidegang was de veebezetting per ha grasland ca. 3,70 gve, in de jaren met zomerstalvoeding ca. 4,50 gve.

Tabel 2 Veebezetting, maaipercentage en stikstofbemesting (kg per ha grasland)

	1973/ '74	1974/ '75	1975/ '76	1976/ '77	1977/ '78	1978/ '79	1979/ '80	1980/ '81	1981/ '82
Gve/ha grasland/ LSU per ha grassland	3,63	2,87	3,52	4,17	4,17	5,20	4,88	4,11	4,07
Maaipercentage voor wintervoer/ mow percentage for silage	120	161	120	60	115	175	55	142	193
Stikstof/nitrogen	495	434	410	380	359	465	445	436	519

Table 2 Stocking rate, mowing percentage and nitrogen use (kg per ha grass)

De stikstofgift steeg van gemiddeld 415 kg naar 465 kg per ha grasland terwijl het maaipercentage voor wintervoer steeg van gemiddeld 115 naar 140. Wel moet bij de beoordeling van de maaipercentages het „verhandelen” van gras en kuilvoer tussen de verschillende afdelingen van de Waiboerhoeve worden betrokken.

Voerkosten

De voerkosten, uitgedrukt in centen per opfokdag, schommelden sterk in de loop der jaren. De schommeling werd vooral veroorzaakt door de ruwvoerkosten. De krachtvoerkosten zijn in de loop der jaren maar weinig veranderd en bedroegen met uitschieters in 1976/'77

en 1979/'80 globaal 20 à 25 cent per opfokdag (tabel 3). Het laatste valt te meer op omdat de krachtvoerprijs steeg van ca. f 40,- per 100 kg in 1973/74 naar ca. f 48,- per 100 kg in 1981/'82.

Tabel 3 Voerkosten in centen per dier per dag

	1973/ '74	1974/ '75	1975/ '76	1976/ '77	1977/ '78	1978/ '79	1979/ '80	1980/ '81	1981/ '82
Krachtvoerconcentrates	21,9	25,6	24,9	41,9	24,0	22,1	54,1	20,9	23,0
Kunstmelk/milk replacer	7,1	9,8	12,2	10,7	13,3	10,2	11,0	8,4	8,5
Ruwvoerroughage	19,1	36,3	34,4	27,7	18,8	28,0	15,4	30,5	7,4
Totaal/total	48,1	71,7	71,5	80,3	56,1	60,3	80,5	59,8	38,9

Table 3 Feeding costs (cents per animal per day)

De kosten van melkproducten schommelden rond 10 cent per opfokdag en waren in de laatste jaren niet hoger dan in de eerste jaren. De prijs van kunstmelk schommelde.

Tabel 4 Kunstmelkpoeder en krachtvoer (kg) per gemiddeld aanwezig dier

	1973/ '74	1974/ '75	1975/ '76	1976/ '77	1977/ '78	1978/ '79	1979/ '80	1980/ '81	1981/ '82
Kunstmelk/milk replacer	38	125	61	61	70	45	57	36	39
Kalverkorrel/calf starter	88	116	93	108	112	112	97	116	78
Krachtvoerconcentrates	288	346	384	532	300	341	741	319	273

Table 4 Milk replacer and concentrates (kg) per animal

Centrale jongfee opfok op de Waiboerhoeve vergeleken met die op de LEI-studiebedrijven

In de vergelijkingsperiode 1978/'79 tot en met 1980/'81 waren het aantal gve per bedrijf, het aantal dierdagen, de oppervlakte cultuurgrond en het aantal gewerkte uren op de Waiboerhoeve groter dan op de studiebedrijven (tabel 5).

Tabel 5 Gemiddelde bedrijfsomvang in de jaren 1978/'79 tot en met 1980/'81

	Waiboerhoeve	LEI studiebedrijven/ study farms
Cultuurgrond (ha)/total area	27,87	25,20
Grasland (ha)/grassland	25,54	21,80
Voedergewassen (ha)/crops	2,33	3,40
Gve/LSU	121	69
Dierdagen/number of animal-days	110255	62111
Dierdagen voor derden/ number of animal-days for others	110255	56201
Gewerkte uren/hours	3108	2761

Table 5 Average farm size of the Waiboerhoeve and study farms 1978/'79-1980/'81

Bij een oppervlakte cultuurgrond van gemiddeld 27,87 ha op de Waiboerhoeve en 25,20 ha op de LEI-studiebedrijven werden op de Waiboerhoeve 121 gve gehouden en op de studiebedrijven 69. Het verschil in aantal dierdagen per bedrijf was daardoor ruim 48000.

Op de studiebedrijven werd naast de opfok voor derden ook jongvee voor eigen risico opgefokt. Het aantal gewerkte uren in de jongveeopfok was op de Waiboerhoeve gemiddeld 3108 en op de studiebedrijven 2761. Het aantal gewerkte uren per gve was met 26 op de Waiboerhoeve aanmerkelijk lager dan op de studiebedrijven met gemiddeld 40. Naast de jongveeopfok speelt op de studiebedrijven de veredeling nog een rol van betekenis.

De veebezetting op de Waiboerhoeve was met 4,74 gve per ha aanmerkelijk hoger dan op de studiebedrijven met 3,17 gve (tabel 6).

De stikstofgift was op de Waiboerhoeve 449 kg per ha. Dat was 100 kg hoger dan op de studiebedrijven. De maaipercenages voor wintervoer waren met respectievelijk 126 en 128 vrijwel gelijk.

Tabel 6 Gemiddelde veebezetting, bemesting en maaipercenage voor wintervoer van 1978/'79 tot en met 1980/'81

	Waiboerhoeve	LEI studiebedrijven/ study farms
Gve per ha grasland + voedergewassen/ LSU per ha grass + crops		2,74
Gve per ha grasland/LSU per ha grass	4,74	3,17
Stikstofbemesting (kg/ha gras)nitrogen	449	349
Maaipercenage voor wintervoer/ mowing percentage for silage	126	128

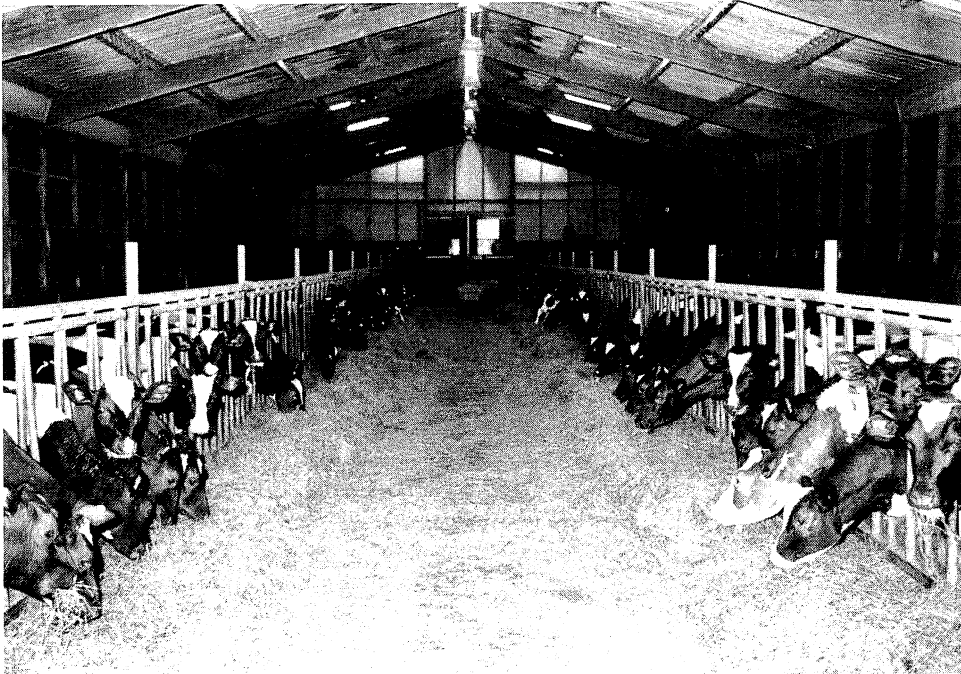
Table 6 A verage s tocking ra te, nitrogen use and mo wing percentage fosilage of1978/'79-1980/'81

Tabel 7 Opbrengsten, voerkosten en bemestingskosten in centen per dier per opfokdag gemiddeld over 1978/'79 tot en met 1980/'81

	Waiboerhoeve	LEI studiebedrijven/ study farms
Opfokvergoeding/rearing returns	292,8	256,7
Overigelothe r returns	3,2	25,5
Totale opbrengsten/total returns	296,0	282,2
Voerkosten/feeding costs		
Krachtvoer/concentrates	32,5	
Kunstmelkpoeder/milk replacer	10,0	
Ruwvoerkosten/roughage	24,5	
Totaal/total	67,0	75,4
Opbrengsten minus voerkosten/ results minus feedingcosts	229,0	206,8
Opbrengsten minus voerkosten per ha (gld.)/ results minus feedingcosts per ha	9.059	5.098
Bemestingskosten/costs for fertilizing	14,0	23,5
Opbrengsten minus voerkosten en bemestingskosten per ha (gld.)/ results minus feedingcos ts and costs for fertilizing per ha	8.505	4.518
Opfokdagen per bedrijf/rearing days per farm	110255	62111
Opfokdagen voor derden/rearing days for others	110255	56201
Opfokdagen voor eigen risico/ rearing days for own risk		5910

Table 7 Average financial results, feeding costs and costs of nitrogen of 1978/'79-1980/'81 (cents per animal per rearing day)

Uit tabel 7 blijkt dat de voerkosten per dier per opfokdag op de Waiboerhoeve over 1978/'79 tot en met 1980/'81 met 67.0 cent 8.4 cent lager waren dan op de LEI studiebedrijven met 75.4 cent. De kosten van krachtvoer, kunstmelkpoeder en ruwvoer waren op de Waiboerhoeve respectievelijk 32,5 cent, 10 cent en 24,5 cent. Omdat van de studiebedrijven de kosten per voersoort niet bekend zijn kan niet nader worden nagegaan hoe het verschil in totale voerkosten is ontstaan.

De kosten van krachtvoer waren gemiddeld 32,5 cent, van kunstmelkpoeder 10 cent en van ruwvoer gemiddeld 24,5 cent per dier per dag. Totale voerkosten 67 cent.
The costs of concentrates were in average 32,5 cents, milk replacer powder 10 cents and roughage 24,5 cents per animal per day. Total feeding costs: 67 cents.

Het saldo opbrengsten minus voerkosten per opfokdag is op de Waiboerhoeve ruim 22 cent hoger, doordat naast gunstige voerkosten de vergoeding per opfokdag 13,8 cent hoger was. Door de hogere veebezetting per ha op de Waiboerhoeve, de hogere opbrengsten en de lagere voerkosten per opfokdag was het verschil in saldo opbrengsten minus voerkosten per ha bijna f 4.000,- ten gunste van de Waiboerhoeve. Het verschil verandert nauwelijks door ook de bemestingskosten in het saldo per ha te verrekenen. Ondanks de hogere stikstofgift per ha waren de bemestingskosten per opfokdag op de Waiboerhoeve bijna 10 cent lager dan op de studiebedrijven.

Bij de opbrengsten van de LEI studiebedrijven kan worden opgemerkt dat de opfok voor eigen risico (5910 fokdagen) 225,8 cent per opfokdag heeft opgebracht, terwijl de opfok voor derden op deze bedrijven per dag gemiddeld 283,7 cent opleverde. De opfok voor eigen risico is dus minder voordelig geweest dan de opfok voor derden.

Op de Waiboerhoeve zijn ook de beweringskosten lager geweest dan op de LEI studiebedrijven. Met 114,8 cent per dier per opfokdag waren deze kosten 11,6 cent per opfokdag lager. Vooral het grote verschil in arbeidskosten van 31,2 cent ten gunste van de Waiboerhoeve valt op. De loonwerkkosten waren daarentegen op de Waiboerhoeve 22,4 cent per opfokdag hoger, maar doordat de werktuigkosten weer 2,8 cent lager waren ontstond het verschil van 11,6 cent per opfokdag ten gunste van de Waiboerhoeve (tabel 8).

Tabel 8 Gemiddelde beweringskosten in centen per dier per opfokdag over 1978/'79 tot en met 1980/'81

	Waiboerhoeve	LEI studiebedrijven/ study farms
Arbeidskostencosts for labour	52,1	83,3
Werktuigkostencosts for machinery	27,4	30,2
Loonwerkkostencosts for contractwork	35,3	12,9
Totale beweringskosten total costs	114,8	126,4

Table 8 Average costs for labour, machinery and contractwork of 1978/'79-1980/'81 (cents per animal per rearing day)

Conclusies

Doordat zowel de voerkosten als de beweringskosten per opfokdag op de Waiboerhoeve lager waren dan op de LEI studiebedrijven met jongveeopfok voor derden lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat de efficiency zich ten aanzien van deze zo belangrijke kostenfactoren op de Waiboerhoeve in de jaren 1978/'79 tot en met 1980/'81 gunstig heeft onderscheiden.

Door het hogere saldo opbrengsten minus voerkosten per opfokdag en de hogere veebezetting was het saldo opbrengsten minus voerkosten per ha bijna f 4000,- hoger.

Central rearing of young stock 1973-1982

The farm economical results with central rearing of young stock on the Waiboerhoeve were satisfying. The results of the years 1978/'79-1980/'81 are compared with the results of central rearing on modern study farms, collected by the Agricultural Economic Research Institute (LEI). On the Waiboerhoeve during those years the system of zero grazing was used.

Costs for feeding per rearing day were lower on the Waiboerhoeve, even as costs for labour, machinery and contract work. This resulted, together with a high stocking rate (4,74 LSU/ha) into a margin results minus feeding costs of Dfl. 4000 per ha higher than the average margin of the study farms.